

10.12.2025

Kokousmuistio 6/2025

Aika	10.12.2025 klo 10:00–12:00
Paikka	Kesäranta
Läsnä	Orpo Petteri, puheenjohtaja Eloranta Jarkko Grahni-Laasonen Sanni Häkämies Jyri Ikonen Anna-Kaisa Karhunen Minna Löfgren Maria Marttila Juha Marttinen Matias Palola Antti Pentikäinen Mikael Puisto Sakari Ranne Lulu Rehn Olli Romakkaniemi Juho Artjoki Risto (at.) Majanen Juha (at.) Martikkala Mikko (at.) Määttänen Niku (at.) Valkonen Ville (at.) Sinko Pekka (s.)

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen todeten aiheena olevan finanssipoliittinen sääntökehikko ja velkajarru. Aiheesta alustaa valtiosihteeri kansliapäällikkönä Juha Majanen. Valmistelun kommenttipuheenvuoron käyttävät parlamentaarisen työryhmän puheenjohtaja, kansanedustaja Ville Valkonen sekä talouspolitiikan arviointineuvoston puheenjohtaja, professori Niku Määttänen.

Pääministeri totesi Juha Marttilan ja Antti Palolan osallistuvan tällä erää viimeistä kertaa neuvoston kokoukseen. Hän kiitti molempia arvokkaasta työstä omissa järjestöissään ja talousneuvostossa.

Ennen varsinaista kokousasiaa pääministeri esitti näkemyksiään koskien globaalin toimintaympäristön kehitystä ja sen mahdollisia vaikutuksia Suomen talouteen. Epävarmuus varjostaa Suomen talouskehitystä ja sen hälventyminen olisi ensiarvoisen tärkeää. Julkisen talouden kriisistä huolimatta kuluttajien ja yrityksen taloudellinen asema on suhteellisen hyvä ja vireillä on mittavia investointihankkeita.

2 Finanssipolitiikan sääntökehikko ja velkajarru

Juha Majanen tarkasteli alustuksessaan uudistuvan finanssipoliittisen säännösten lähtökohtia, keskeistä sisältöä ja alustavia vaikutusarvioita (liite 1). Julkisen talouden tila on muuttunut tukalaksi pitkäaikaisen kehityksen seurauksena. EU:n finanssipoliittiset säännöt edustavat vastuullisen politiikan rajaa, johon on syytä pyrkiä pitämään turvamarginaali. Vahva sitoutuminen parlamentaarisen sopimuksen mukaisiin menettelyihin tarjoaa mahdollisuuden saada julkinen talous kestävälle pohjalle.

Hallituksen esityksen mukaan jatkossa rahoitusasematavoitteet – vaalikauden ja ylivaalikautinen tavoite – asettaa finanssipoliittinen parlamentaarinen työryhmä valtion ja paikallishallinnon yhteenlasketulle rahoitusasemalle. Tavoitteiden asettamista määrittävät EU:n ja kansalliset reunaehdot. Vaalikaudella 2027–2031 vain EU-lainsäädännöstä tulevat reunaehdot ovat käytössä. Koko kehikko on käytössä täysimääräisesti vuonna 2035 alkavalla vaalikaudella.

Itsenäisten finanssipolitiikan valvojien (IFI) rooli ja tehtävät kasvoivat EU:n finanssipoliittisten sääntöjen uudistuksessa. EU-lainsäädännöstä seuraavat IFI-tehtävät ja finanssipoliittisen lain valvonta osoitetaan Suomessa talouspolitiikan arviointineuvostolle, josta säädetään jatkossa asetuksen sijaan lailla. Arviointineuvoston riippumattomuutta, ml. nimittämiskäytännöt vahvistetaan ja sen rahoitusta kasvatetaan.

Ville Valkonen kosketteli alustuksessaan velkajarrun ja parlamentaarisen työryhmän merkitystä sekä sen työhön liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia (liite 2). Työryhmä ei tarkastele minkään istuvan hallituksen talouspolitiikkaa, vaan tulevia hallituskausia. Varsinaisen tehtävän ohella työryhmä luo yhteistä tilannekuvaa sekä vahvistaa tietopohjaa ja julkisen talouteen liittyvää osaamista yli puoluerajojen.

Velkajarru lisää luottamusta Suomen kykyyn hallita julkisen sektorin velkaa ja antaa aikaa valmistautua huolellisemmin tarvittaviin toimenpiteisiin. Se myös edistää laajaa yhteiskunnallista keskustelua keinoista julkisen talouden vakauttamiseksi. Onnistuminen edellyttää poliittista omistajuutta ja pitkäjänteistä sitoutumista velkaantumisen hillintään sekä huonoina että erityisesti hyvinä aikoina.

Niku Määttä totesi pitävänsä parlamentaarista sopimusta ja ehdotettua velkajarrujärjestelmää pääpiirteissään onnistuneena. Hän kommentoi puheenvuorossaan eräitä julkisuudessa esillä olleita velkajarrun toimintaan liittyviä potentiaalisia ongelmia. Myötäsyyllisyyden vahvistumista koskeva huoli on perusteltu. Tältä osin tilannetta parantaa se, että arviointineuvosto voi ottaa suhdannetilanteen huomioon arvioidessaan tavoitteiden toteutumista.

Velkasopeutuksen nopeudelle on vaikea määritellä yhtä oikeaa tasoa. Nopean sopeutuksen etu on kuitenkin siinä, että se synnyttää liikkumavaraa yllättävien tilanteiden varalle. Erilaisten ”menokikkailuiden” välttämiseksi tarvitaan laadukasta keskustelua eri sopeutusvaihtoehtojen vaikutuksista, mitä mm. arviointineuvosto voi osaltaan edistää. Kotimaisen ja EU-sääntökehikon osittainen päällekkäisyys voi monimutkaistaa prosesseja, mutta samalla kotimainen kehikko vahvistaa kansallista omistajuutta ja tukee näin tavoitteiden saavuttamista.

3 Keskustelu

Alustusten pohjalta käydyssä keskustelussa nousi esiin muun muassa seuraavia kysymyksiä ja näkökulmia:

- Parlamentaarinen sopimus on tärkeä saavutus ja potentiaalinen käännekohta julkisen talouden parempaan kehitykseen. Nyt taloudessa tarvitaan tämän kaltaisia myönteisiä uutisia. Todellinen testi järjestelmälle on edessä helmikuussa, kun päätökset ensimmäisistä tavoitteista tehdään.
- Suomen velkajarrua koskevaan parlamentaariseen sopimukseen on kiinnitetty kansainvälisesti positiivista huomiota. Eräiden maiden esimerkki osoittaa, että pelkät EU-säännöt eivät riitä hillitsemään velkaantumista.
- Vaikka velkajarrun tavoitteet jaetaan varsin laajasti, sen selostaminen ja ”markkinointi” laajalle yleisölle voi olla haastavaa.
- Talousjournalismin määrä ja taso Suomessa on kehittynyt huolestuttavaan suuntaan. On toivottavaa, että talouspolitiikan arviointineuvosto saisi enemmän näkyvyyttä myös julkisessa keskustelussa.
- Velkajarru ohjaa keskustelun keinoihin, joilla julkista taloutta voidaan tasapainottaa. Aiemmat kansainväliset esimerkit viittaavat siihen, että nopea reagointi ja rakenteellisten uudistuksien painottaminen ovat olleet tehokkaimpia keinoja julkisen velkaantumisen taittamiseen.
- On tervetullutta, että uudessa säännöstössä rajoitetaan julkisen talouden tunnuslukujen keinotekoisia parantamista omaisuuden myyntitulojen avulla.
- Kuluvalla hallituskaudella on tehty kovia päätöksiä ja merkittäviä säästöjä julkiseen talouteen. Lisäsopeutuksen tekeminen ei tule olemaan helppoa. Kaikkia säästötoimia todennäköisesti vastustetaan.
- Kuntien huolestuttavan velkaantumiskehityksen syitä ja hallintaa olisi syytä tarkastella laajapohjaisesti.
- Julkisen talouden velkaantumisen ohella toinen suuri ongelma on talouskasvun puute. Myös tähän tulisi pohtia keinoja laajapohjaisesti ottaen huomioon mm. koulutustason aleneminen sekä erityisesti korkeasti koulutettuihin kohdistuva ikäsyrjintä.
- Avaimia yritystoiminnan kasvun vahvistamiseen tulisi hakea mm. sosiaaliturvaan liittyvien työn sivukulujen karsimisesta sekä pankkirahoituksen ja kotimarkkina-kilpailun vahvistamisesta.

4 Kokouksen päättäminen

Talousneuvoston seuraava kokous pidetään helmikuussa 2026. Paikka ja aihe vahvistetaan myöhemmin. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11:30.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri